

På Enebærrodde er der adgang til fods og på cykel

3. Fjordmarken

var tidligere en del af den store Egense Fjord, men i 1818 blev 1100 tdr. land inddæmmed. Fra dæmningen kan du skue ud over arealet og iagttag de mange fugle. Du kan opleve sjældne planter på arealet nærmest dæmningen, men vær opmærksom på, hvor du færdes, da her er huller efter skallegravning. Ejeren er Fyns Amt.

Rosen Katost er en af de sjældne planter i Fjordmarken.

Vigelso set fra luften i 2000 – bemærk de store søer syd på øen.

På jagt efter firklovere. Naturvejlederen indvier store og små i naturens hemmeligheder.

På vej med bagagen fra molen til Naturskolen. I baggrunden fodermesterhuset, hvor der er en lille udstilling om øen.

Kortere kyst og færre fisk i Odense Fjord

Videnskabernes Selskabs kort fra 1780 viser Fjordens udsæende lige inden, man begyndte på de store inddæmningsprojekter. Af Fjordens oprindelige godt 8000 ha er lidt over 2000 ha inddæmmed. Fjordlandskabet er blevet ændret markant, idet kysten er meget kortere, og mange øer kun er bevaret i navnene

På Videnskabernes Selskabs kort fra 1780 er vandfladen meget større end i dag og øerne mere talrige

– Gersø, Lammesø, Vigerø m.fl. Resultatet af inddæmninger var i første omgang store, afgræssede og fuglerige enge. Da enge forsvandt til fordel for kornmarker forsvandt både fuglene og engenes rensende effekt, idet næringsstoffer bliver tilbageholdt på oversvømmede arealer.

Midt i 1900-tallet blev vandmiljøet i Odense Fjord ødelagt af næring, der strømmede ud fra by og land. I 1980'erne var der så megen søsølat, at man kunne "gå på vandet". Nu er forureningen af Fjorden blevet mindre, og vandet er mere klart, så der er begyndt at gro havgræs på bunden. Dog er de store ålegræsenge forsvundet fra området – fra en båd kan du se hvor få planter, der er på havbunden. Der er stadig for mange næringsstoffer og miljøfremmede stoffer i Fjorden, hvilket blandt andet betyder, at der sker konsskifte hos havsnegle. Så sent som 1930'erne var der så mange fisk i Fjorden at 34 erhvervsfiskere havde deres udkomme her. I dag er der én erhvervsfisker i Fjorden, men til gengæld mange sports- og fritidsfiskere.

Det er frit at fiske i havet, når du har købt fisketegn på posthuset. Se om fredningsbæltet m.v. i pjecen *Fiskeri i Odense Fjord – hvor, hvornår og hvordan?* Pjecen fås i havnene omkring Fjorden og på bibliotekerne.

1. Enebærrodde

er Fyns største hede med lyng og enebærbuske. Området er fredet med adgang til fods overalt. Kreaturer og får græsser på strandengen og heden, for at arealet ikke skal springe i skov.

På Enebærrodde er der gode chancer for at se hugorme specielt i april, hvor de på varme dage får energi af solen til at komme ud af vinterdvalen. Syd for Odden er der meget fladvandet og dermed et godt sted at finde føde for vadefugle – spot dem med en kikkert fra dæmningen ved udsigtspunktet markeret med ✨. I august, hvor svanerne fælder deres svingfjer og derfor ikke kan flyve, ligger her i hundredvis af svaner.

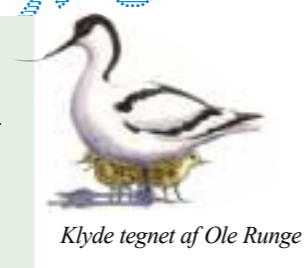
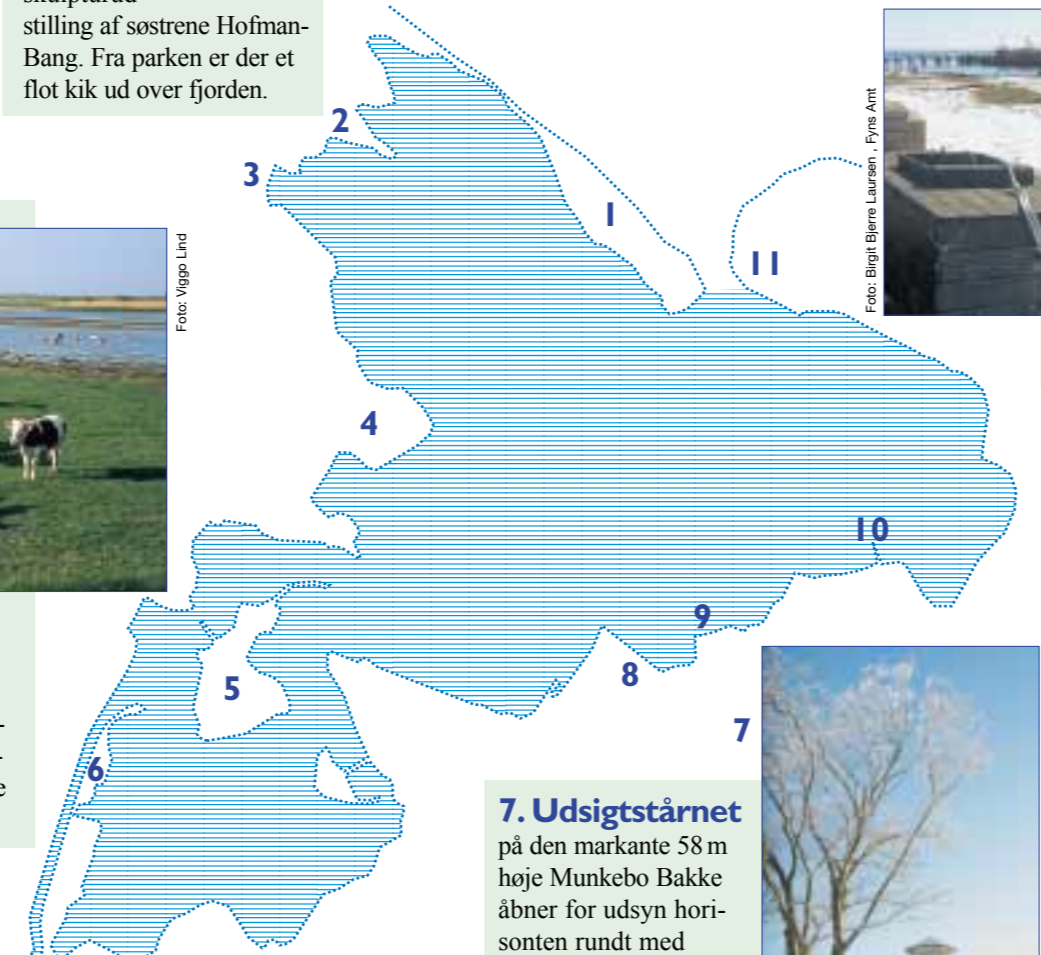
2. Hofmangsgave

er en herregård med offentlig adgang til den smukke park og det lille museum med maleri- og skulpturudstilling af søstrene Hofmang-Bang. Fra parken er der et flot kik ud over fjorden.

Hovedbygningen er fra 1780'erne

Eneberbuske har givet odden navn

Klyde tegnet af Ole Runge

7. Udsigtstårnet

på den markante 58 m høje Munkebo Bakke åbner for udsyn horisonten rundt mod Odense Fjord mod nord og vest, Kertinge Nor mod syd og Storebæltsbroen der anes i det fjerne mod sydøst.

Fra tårnet er der en formidabel udsigt

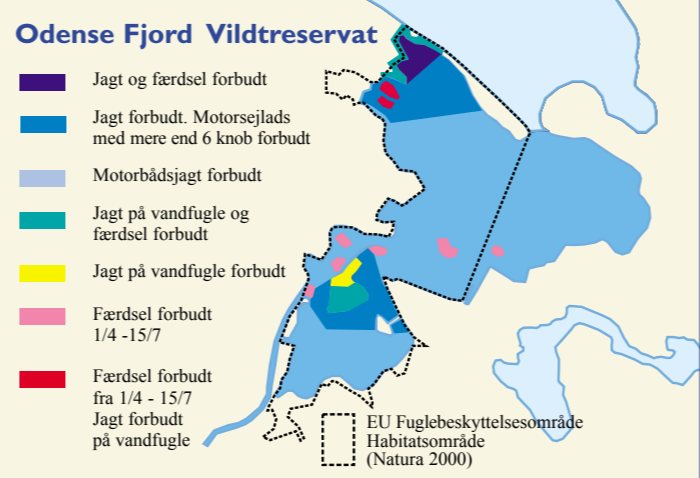
Sorthusene er små jagt- og fiskerhytter

6. Den nordlige del af Stige Ø

er et fint engområde, hvor der græsser heste. På nordøen er der offentlig adgang, men undlad at gå helt ud på spidsen fra 1. marts til 15. juli, da en del fugle yngler her. Den sydlige del med bakkelandskabet er tilgængelig for offentligheden, når afdækningen af lossepladsen er tilendebragt pr. 1. januar 2006. I en arkitektkonkurrence arbejdes der med den fremtidige udvikling og disponering af området til aktivt og rekreativt fritidsformål. Resultatet offentliggøres ultimo 2005.

Et internationalt fugleområde

Fuglene skal have fred, for at det skal lykkes, at få et kuld unger på vingerne – derfor er der adgang forbudt på småøerne i Odense Fjord i yngletiden. Den sydlige og vestlige del af Odense Fjord er et internationalt naturbeskyttelsesområde hvor jagt og færdsel er begrænset, som det fremgår af kortet:

Edderfuglen er en havfugl, du kan se overalt i Odense Fjord. En flok edderfugle henover vandet er tydelige at kende med de sorte/hvide hanner og de brune hanner.

Enebærrodde til venstre og Lodshuse til højre åbner for det smalle Gabet ud mod Kattegat

11. Lodshuse

er hjemsted for Bælt og Fjordlodseriets Odense afdeling som yder lodsassistance til skibe over 70 m, der skal til eller fra Odense, og skibe over 100 m der skal til eller fra Lindø. Fjordens sidste erhvervsfisker holder ligeledes til ved Lodshuse. "Svanen" ligger til her, og du kan komme over Gabet til Enebærrodde eller ind i Fjorden. Gabet er den lille passage der er fra Fjorden ud til Kattegat. Da ca. 1/3 af Fyn anvendes via Odense Å og dermed Odense Fjord er der stor strøm ud af Fjorden. Dertil kommer at tidevandet skal passere hver 6. time – Fjorden er ca. 60 km², og tidevandet stiger en ½ meter, hvilket betyder, at der skal passere 30 mill. m³ vand 4 gange i døgnet. Ved hård nordlig eller sydøstlig vind er søen i Gabet temmelig voldsom, når vind og strøm går mod hinanden. Der er et strømhol på 16 meters dybde midt i Gabet.

10. Bregvær Fiskerleje

er ældre end havnen, der blev bygget i 1937. Havnen er specielt, idet den ligger for enden af en 200 m lang dæmning – det har været nødvendigt, for at komme ud på lidt dybere vand. Indtil 1950'erne blev der landet store mængder fisk ved Bregvær.

Alefisker ved Bregvær

9. Boels Bro

er en lille lavvandet fiskerhavn bygget i 1962. Her kan du altid få en sludder med en af de lokale fiskere. Det hvidkalkede redskabsskur med tjeregryden samt de to stenhus til redskaber vidner om, at der har været fisket fra stedet langt tilbage. "Svanen" sejler ud fra Boels Bro om søndagen i sommerperioden.

Fritidsfiskere i gang med at rense fisk ved Boels Bro

8. Odense Stålskibsværft

bygger verdens største containerskibe. Den gamle portalkran sank i knæ under orkanen i 1999, men Odense Fjord har fået en ny portalkran som varteg for Fjorden – nu med en løftekapacitet på 1000 tons. Tar' du med "Svanen" mellem Boels Bro og Klintebjerg kan du få et fint indblik til det store værft.

Værftet ligger på inddæmmed land – den lille ø "Lindø" er blevet landfast og årsag til det folkelige navn "Lindøværftet". Lindøterminalen ses bagerst til venstre og ejes af Odense Havn.

Rugende måger i en koloni på en lille ø i Odense Fjord

I juli/august kan du se store flokke af svaner i de lave dele af Fjorden syd for Enebærrodde og syd for Vigelsø. Fuglene skifter deres svingfjer og kan ikke flyve i 6-7 uger. Derfor er det vigtigt for dem at være et sted med masser af mad. Langs kysten kan du finde de flotte store fjere.

Knopsvanen og dens unger lever af vandplanter

TURISTBUREAUER
 Odense Turist Bureau.
www.visitodense.com, tel: 6612 7520
 Kerteminde Turistbureau.
www.kerteminde-turist.dk, tel: 6532 1121
 Otterup Turistinformaton.
www.otterupweb.dk, tel: 6482 3200
 Foruden oplysninger om overnatning og seværdigheder kan du få oplysninger om, hvor du kan leje cykler, kanoer, sejlbåde, motorbåde eller andet udstyr.

ODENSE FJORDS NATURSKOLE
 Naturskolen Vigelsø kan bestilles af alle, der ønsker undervisning om natur- og miljøforhold. Se www.naturskolen-vigelsoe.dk. Bestilling skal ske til Odense Kommune tlf. 6551 5106.

PASSAGER- OG CYKELFÆRGER
 "Svanen" er en turbåd, der sejler i rute på Odense Fjord fra 26. juni til 21. august – se fartplan www.svanen-munkebo.dk. Cykler kan medtages. Båden kan chartres. "Lunden" sejler i rute fra Klintebjerg til Vigelsø om sommeren – fartplan fås på turistbureauerne og kan ses på www.fyns-amt.dk/ud-i-det-fri. Ekstra ture med "Lunden" kan bestilles på www.skovognatur.dk/fyn eller på 6265 1777. Stige Færge fragter mennesker og cykler over kanalen alle dage om sommeren og hverdage om vinteren.

PADLE-TUR
 Større grupper f.eks. skoleklasser kan låne kanoer og kajaker i Grejbanken som styres af Skibhusskolen/Korsløkke Ungdomsskole. Kontakt tlf. 6590 4868 eller sesc@odense.dk.

CYKEL-TUR
 Der er skiltet "Odense Fjord" på cykelruterne rundt om fjorden. Turen er på 55 km og kræver naturligvis, at du cykler på et tidspunkt, hvor "Svanen" sejler over Gabet.

FJORDENS DAG
 Familie- og aktivitetsdag rundt om Fjorden hvert år den anden søndag i september.

Fyns Amt udgiver Friluftskortet i samarbejde med Odense Fjord Udvalget, som består af repræsentanter fra Kerteminde, Munkebo, Otterup og Odense Kommuner samt Fyns Statsskovvæsen og Fyns Amt.

Forsidefoto: Vigo Lind - ISBN: 87-7344-613-1 - Oph: 2000 - Tryk: Keraminttryk - Ar: 2005

- Bykerne
- Samlet bebyggelse
- Have, park, gartneri, planteskole
- Skov
- Plantage
- Hede
- Eng, mark
- Siv, rør, bled bund
- Mose
- Offentlig vej 6m og derover
- Offentlig vej 3-6m, god
- Anden vej
- Kilometer-angivelse
- 192
- Nummer for sekundær vejruite
- Kommune-grænse
- Jernbane
- Levende hegn
- Dæmning
- Skrænt
- Jordvold eller stengærde
- Trægrupper alle træer
- Trigonometrisk station med postament
- Kirke
- Bæravnt bygning
- Tårn, beholder
- Drivhus
- Vejrmølle, Vandmølle
- Fyrtårn Sømærke
- Telemast
- Vindmotor
- Gravsted, Mindesmærke
- Ruin
- Stengrav, Gravhøj

Adgang ifølge Naturbeskyttelsesloven

Du må gå på offentlige arealer, på stranden, på veje og stier og på udyrkede arealer, når de ikke er indhegnet. Er der faldlåde i hegnet er der offentlig adgang. **På offentligt ejede områder** må du færdes døgnet rundt. **På private områder** må du færdes fra kl. 6 til solnedgang – du må dog færdes døgnet rundt på stranden.

Hunde skal føres i snor – dog er det ikke påkrævet på strandkanten fra 1. okt. til 1.marts.

Tag hensyn til fuglene

Småøer, strandenge, odder og revler er ynglesteder for fugle, der finder føden i havet eller på kysten. Deres succes med at få unger på vingerne kræver at de har ro, mens de ligger på reden eller opfoster ungerne fra 1. april til 15. juli. Vær opmærksom på, hvor du færdes og brug disse tommelfingerregler:

- Gå ikke i land hvor der er fuglekolonier (skrigende måger og ternere).
- Tag ikke ophold nær reder og unger (læg mærke til urolige forældrefugle).
- Medbring ikke løs hund.
- Respekter reservater for ynglefugle, disse er oprettet hvor der er behov for særlig beskyttelse af truede fuglearter.

Terne

Læs informationstavler på stedet eller i havnene.

I perioder er der store fugleflokke, der hviler ud og finder føde i Odense Fjord – undgå at forstyrre disse rastende fugle.

- Cykelrute, asfalt/grus
- Sti
- Cykelsti langs vej
- Person- og cykelfærge
- Vandretursfolder
- Vildtreservat – ingen adgang
- Vildtreservat – ingen adgang 1. april - 15. juli
- Sårbare naturområder – undgå færdsel 1. marts - 15. juli
- 5** Se beskrivelse på bagsiden
- Turistinformation
- Udsigtspunkt
- Fugletårn
- Seværdighed
- Fortidsminde med adgang
- Museum, udstilling
- God badestrand
- Havn
- Parkering
- Toilet
- Rasteplass
- Cykelrasteplass
- Campingplads
- Teltplads
- Shelter
- Bålplads
- Hotel/kro
- Traktørsted/café
- Dagligvarebutik /kiosk uden for større byer
- Cykeludlejning
- Cykelsmed

Kortet er udarbejdet og udgivet af Fyns Amt 2005
Grundmateriale: 1998 KMS
Målestok: 1:50.000

